

Nr 189.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om visst undantag från bestämmelserna i 25 § första stycket förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av malt-drycker; given Stockholms slott den 13 mars 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om visst undantag från bestämmelserna i 25 § första stycket förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g

till

förordning om visst undantag från bestämmelserna i 25 § första stycket förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Härigenom förordnas, att, utan hinder av vad i 25 § första stycket förordningen den 15 december 1939 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker finnes stadgat, maltdryck av första klassen tills vidare må tillverkas med en stamvörtstyrka av lägst tre procent.

Denna förordning träder i kraft den 1 april 1942.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

Enligt 25 § första stycket förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker må den s. k. stamvörtstyrkan hos maltdryck av första klassen icke överstiga sex eller understiga fyra procent.

I skrivelse den 27 februari 1942 har *kontrollstyrelsen* föreslagit, att nämnda undre gräns för stamvörtstyrkan måtte sänkas till tre procent.

Kontrollstyrelsen har i sin skrivelse till en början lämnat följande redogörelse för tillkomsten av bestämmelsen om en undre gräns för stamvörtstyrkan vid inbrygning av maltdryck av första klassen:

Vid 1917 års riksdag föreslogs i en inom andra kammaren väckt motion (nr 159) bland annat, att riksdagen måtte besluta sådan ändrad lydelse av 28 § förordningen den 7 augusti 1907 (nr 63) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, att en minimigräns i fråga om vörtens extrakthalt, då jästen tillsattes, på 3.5 procent bleve föreskriven. Bevillningsutskottet, till vars behandling motionen hänvisades, inhämtade i frågan yttrande från kontrollstyrelsen, som bland annat anförde, att styrelsen i likhet med motionären ansåge önskvärt, att åtgärder vidtoges i syfte att höja svagdrickats kvalitet eller att hindra en kvalitetsförsämring av detsamma. Dessa åtgärder vore särskilt påkallade ur den synpunkten, att svagdricka i stor omfattning förtärdes inom de breda lagren. Styrelsen framhöll vidare, att på grund av förhandenvarande förhållanden höga mjölkpriser sannolikt komme att bli rådana under lång tid framåt, varför det icke vore osannolikt, att svagdricka i åtskilliga fall kunde komma att användas såsom ersättningsdryck för mjölk. Med hänsyn härtill ansåg styrelsen uppställandet av vissa minimikrav på svagdrickat vara välbetänkt. Styrelsen föreslog för sin del, att minimigränsen i fråga om stamvörtstyrkan fastställdes till 4 procent, men att densamma för det dåvarande, beroende på den synnerligen knappa tillgången på kornmalt, tillsvidare borde utgöra 3.5 procent.

För egen del anförde bevillningsutskottet i sitt betänkande nr 50, att tillhandahållande av svagdricka av god kvalitet vore ett viktigt nykterhetsintresse, varför utskottet velat tillstyrka en lagstiftningsåtgärd av ifrågasatt innebörd. Beträffande bestämmelsens utformning fann utskottet vad kontrollstyrelsen härom anfört övertygande och tillstyrkte sålunda en författ-

ningsändring i enlighet med styrelsens förslag. — Vid utskottets betänkande voro fogade reservationer, vari framhölls, att med hänsyn till rådande knappa tillgång på spannmål en lagstadgad minimigräns för stamvörtstyrkan icke borde förordas.

Utskottets hemställan bifölls av andra men avslogs av första kammaren. Frågan hade sålunda fallit.

Under den närmast följande tiden skärptes landets försörjningsläge ytterligare, varför bryggeriernas korntilldelning minskades i sådan utsträckning, att svagdrickat till stor del inbryggdes med lägre styrka än 3 procent; enligt den officiella statistiken förekom i vissa bryggerier en stamvörtstyrka av ända ned till 1.5 procent. Frågan om en minimigräns för maldryckernas stamvörtstyrka torde under de rådande förhållandena icke hava varit aktuell.

Förevarande spörsmål upptogs emellertid ånyo av bevillningsutskottet i dess betänkande nr 38 i anledning av propositionen till 1923 års riksdag (nr 131) med förslag till förordning angående tillverkning och beskattning av maldrycker m. m., vilket förslag icke innefattade bestämmelse om minimistyrka för svagdricka. Utskottet uttalade (sid. 21), att behov alltjämt förefunnnes av lagstiftning rörande viss minsta stamvörtstyrka hos svagdricka. Det vore nämligen enligt utskottet av särskild vikt att tillse, att svagdricka av god beskaffenhet tillhandahölles allmänheten dels med hänsyn till den utbredda användningen av svagdricka i mindre bemedlade hem, dels ock ur nykterhetssynpunkt, enär förbrukningen av starkare maldrycker kunde tänkas bliva minskad. Utskottet uttalade tillika, att en stamvörtstyrka av minst 4 procent erfordrades för erhållande av ett ordinärt s. k. fatsvagdricka, samt föreslog, att nämnda procenttal måtte föreskrivas såsom undre gräns för stamvörtstyrkan. Riksdagen biföll utskottets förslag. I enlighet härmed infördes i 2 § 3 mom. förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maldrycker en bestämmelse av innebörd, att maldryck icke finge vid bryggeri tillverkas med stamvört av lägre extrakthalt än 4 procent.

Sedermera har denna fråga upptagits till behandling av 1934 års maldryckskommitté, vilken i sitt den 15 januari 1936 avgivna betänkande (SOU 1936: 5, sid. 260) framhöll, att det år 1923 införda förbudet mot inbrygging med lägre stamvörtstyrka än 4 procent borde bibehållas. Kommittén anförde vidare, att förbudet, som för det dåvarande gällde all tillverkning av maldrycker, saklöst kunde begränsas till att avse allenast maldrycker av första klassen.

I propositionen nr 68 till 1939 års urtima riksdag hänvisades (sid. 50), vad angår förevarande fråga, till maldryckskommitténs ovan återgivna uttalande. Förevarande stadgande i den nu gällande maldrycksförordningen är utformat i överensstämmelse med kommitténs förslag.

Såsom motivering till det nu väckta förslaget har kontrollstyrelsen härefter anfört följande:

Under den tid, varunder gällande maldrycksförordning tillämpats, har vårt lands försörjningsläge alltmer försämrats, i samband varmed tillgången på spannmål för bryggeriändamål avsevärt minskat. Bryggeriernas tilldelning av korn har visat sig vara otillräcklig för upprätthållande av en mot efterfrågan svarande tillverkning. I anledning härav hava representanter för svagdrickstillverkarna under hand framfört önskemål om en sänkning av den föreskrivna undre gränsen för svagdrickats stamvörtstyrka. Kontrollstyrelsen har därför funnit, att frågan om en temporär sänkning av sagda minimigräns under rådande förhållanden bör övervägas. En nedsättning av minimi-

gränsen till 3 procent kan enligt styrelsens mening geomföras, utan att svagdrickats kvalitet mera avsevärt sänkes, och det skulle under nuvarande förhållanden även vara försvarbart att nedsätta gränsen till 2.5 procent. Framhållas må, att en dylik gränssänkning, förslagsvis till 3 procent, tillämpad från och med den 1 april 1942, skulle möjliggöra en icke ringa besparing i kornanvändningen vid svagdrickstillverkning. Huru stor denna besparing i verkligheten blir, är svårt att på förhand angiva, då detta beror på, vilken inbryggningsstyrka svagdrickstillverkarna för närvarande använda samt i vad mån de komma att gå ned till den nya undre gränsen.

Senare har kontrollstyrelsen överlämnat till styrelsen ställda skrifter från Svenska bryggareföreningen, Skattefria bryggeriers riksförbund och tillverkaren vid Ådala bryggeri E. Miedl, Torsås, i vilka kontrollstyrelsens förslag biträtts.

Jag ansluter mig till kontrollstyrelsens uppfattning, att en tillfällig sänkning av den undre gränsen för stamvörtstyrkan hos maltdrycker av första klassen från fyra till tre procent under rådande förhållanden bör genomföras. *Departements-
chefen.*

Föredraganden hemställer härefter, att upprättat förslag till *förordning om visst undantag från bestämmelserna i 25 § första stycket förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av malt-drycker* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Birger Öhman.